מכדנייד נכתמא אפומיה דחצבא דבי בר

מריון בריה דרבין כי הוה נפצי כיתנא הוה

אזלא רקתא ומזקא אינשי אתו לקמיה

דרבינא אמר להו כי אמרינן מודה ר' יוםי

בגירי דיליה הני מילי דקא אזלא מכחו

הכא זיקא הוא דקא ממטי לה מתקיף לה

מר בר רב אשי מאי שנא יימורה ורוח

מסייעתו אמרוה קמיה דמרימר אמר להו

בהיינו זורה ורוח מסייעתו ולרבינא מאי

שנא סמגץ היוצא מתחת הפטיש וחזיק ירחייב לשלם התם ניחא ליה דליזל הכא לא ניחא ליה דליזל: מתני' פילא יטע

אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן

הרחיק ממנו ארבע אמות אחד גפנים ואחד

כל אילן סההיה גדר בינתים (6) זה סומך

לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן יהיו שרשים

יוצאים לתוך של חבירו מעמיק ג' מפחים

כדי שלא יעכב את המחרישה היה חופר

בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו:

גב׳׳ תנא סארבע אמות שאמרו כדי עבודת

צ א מיי׳ פי״א מהל׳ שכנים

הלכה ג טוש"ע ח"מ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ

סי קנה סעיף טו: צא ב מיי׳ שם הלי א וסמג

בר ג מיי׳ פ"ו מהל' חוכל ומזיק הל' יא סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי שפד

:סעיף

שנמים הכיית סמי ענה פב טוש"ע ח"מ סיי קנה סעיף כה: צד ו ז מיי שם הלי ז

טוש"ע שם סעיף ל: צה ח ט מיי שם הל' ח

טוש"ע שם סעי' כה: צו י מיי' שם טוש"ע שם ועיין בהג"ה ובמ"מ:

צו ב מיי פ"ו מהלכות

לוכנים הגל ע טונג מורן רכט [וברב אלפס ב"ק סמוך לסוף פרק החובל דף לד: וער ט"ו בי"ד סי קטו ס"ק

:[1

לעזי רש"י

איטנצייל"א [אישטינציל"א] ניצוצות.

רבינו גרשום

מלכים הל' ט סמג לאויו

ד ה מייי עיי עייני שכנים הלי ח סמג עשין צוש"ע ח"מ סיי קנה

צג דה מי

' פ"י מהלי

שם מוש"ע שם סעיף

ל) [ב"ק ס.], כ) [שם סב:
 וש"נן, ג) [לעיל יח.] לקמן
 סב., ד) [לעיל יח.], כ) [שם],
 ו) ב"ק לא:, ז) [שם ע"ש],

ת) ומגיגה י:ן,

הגהות הב"ח

(A) במשנה זה סומך לגדר. נ"ב ע"ל דף י"ח

להיינו דוקא באפסוקי לונמא: (ב) גמ' א"ל רב יוסף זיל קוץ: (ג) שם אמרי ליה

(ד) תום' ד"ה זיקא וכו' ורוח

מסייעתו: (ה) בא"ר שינה המייעות: (מ) בא"ד הגן ויתרחק: (ו) בא"ד ולאו הרוח: (ו) בא"ד לע"ג דהיא גופא ממטיא נפשה ומיהו התם משום

דזימניו דבהדי דמנח כו'

כל"ל ותיבות כמר בר רב אשי

להו ולא יכילנא ליה:

כדנייד נכתמה אפומה דחלבה. שאם יניחו כד על החומה וכיסויה עליה ינוע הכיסוי מחמת הרעדה: רקהא. מה שמנערין מן הפשחן: מאי שנא מזורה. בשבת דחייב ואע"פ שהרוח מסייעתו חשיב ליה עושה מלאכה אלמא גירי דיליה נינהו: היינו זורה ורוח מסייעתו.

כי היכי דלענין שבת הוי כחו לענין נוקין נמי כחו חשיב ליה: ולרבינה מחי שנה כו'. בשלמה זורה ורוח מסייעתו לא הויא ליה פירכא דקסבר ממונא מאיסור שבת לא ילפינן דהתם מלאכת מחשבת אסרה תורהי וכה"ג מתרצינן ליה להא פירכא בב"ק בהכונס לאן לדיר (דף ס.): גד. איטנלייל"א היולאת מן הברזל כשהפטיש מכה עליו: חייב. והרי הוליכן הרוח: ניחא ליה דליזיל. לחוץ שלא ידליק את ביתו: בזתבר' סמוך לשדה חבירו. בין שדה הלבן בין שדה האילן. וטעמא כדי עבודת הכרם שכשיחרוש את אילנותיו לא יהא לריך להכנים מחרישתו לתוך שדה חבירו: מעמיק. להן בעל השדה שילחו לתוכו: קולן. בעומק ג׳ טפחים: והעלים שלו. בגמרח וע"בו מפרש של מי: גבז' אכל בכבל שתי אמות. שמחרישתן קלרה: פרדיסת. כרס: והח חרחיקי לי. ד׳ אמות: שכחת ברי. כך שמו: השכחיה. רב פפח לרב הונח דקח

שהחזיקו תנן ארבע אמות אלא לאו כדשמואל שמע מינה ואיכא דרמי לה מירמא תנן לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות והתניא שתי אמות אמר שמואל לא קשיא כאן בבבל כאן בארץ ישראל רבא בר רב חנן הוו ליה הנהו דיקלי אמיצרא דפרדיםא דרב יוסף הוו אתו צפורי יתבי בדיקלי ונחתי בפרדיסא ומפסדי ליה א"ל וויל קוץ א"ל והא ארחיקי לי א"ל ה"מ לאילנות אבל לגפנים בעינן מפי והא אנן תנן אחד גפנים ואחד כל אילן א"ל ה"מ אילן לאילן וגפנים לגפנים יאבל אילן לגפנים בעינן מפי א"ל אנא לא קייצנא יראמר רב בהאי דיקלא דמעין קבא אמור למקצייה ואמר ר' חנינא "לא שכיב שכחת ברי אלא דקץ תאנתא בלא זימניה מר אי ניחא ליה ליקוץ רב פפא הו"ל הנהו דיקלי אמיצרא דרב הונא בריה דרב יהושע אזל אשכחיה דהוה חפר וקא קאיץ שרשיו אמר ליה מאי האי אמר ליה תנן היו שרשים יוצאים לתוך של חבירו מעמיק שלשה כדי שלא יעכב המחרישה אמר ליה הני מילי שלשה מר קא חפר מפי אמר ליה אנא בורות שיחין ומערות קא חפרנא דתנן היה חופר בור שיח ומערה

קוצץ ויורד והעצים שלו אמר רב פפא אמרי ליה ω כולהי ולא יכילי ליה

הכרם אמר שמואל לא שנו "אלא בארץ ישראל "אבל בבבל שתי אמות תניא נמי ראיות הרבה שלא יקוץ: הכי לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו שתי אמות והא אנז

חפר וקיין שרשין: מאי האי. אתאי קיילתא: אמרי ליה כולהי. הבאתי לו ראיות הרדר

מוסף רש"י

. מזורה ורוח מסייעתו. אע"פ שהרוח מסייעתו כשהוא מגביה התבואה ברחת שקורין . פליי״א (ב״ק ם). גץ. נילון, אישטינליל״ש, היוצא מתחת הפטיש. קורנס של נפחים הפטיש. קורנס של נפחים (שבת כא:). אלא אם כן . הרחיק ממנו ארבע אמות. כדמפרש טעמל כדי אמות. כדמפרם טעמה כדי עבודת הכרס, שהיו חורשים הכרס במחרישה, וכן נשעת הבליר בולרין אותם בעגלות ולריך להן מקום פנוי ארבע אמות, שלא יכנס עגלת מחרשתו בקרקע חבירו (דעיד מחרשתו בקרקע חבירו (דעיד יח.). היה גדר בינתים. שאינו מזיקו עוד לעבודת הכרס, זה סומך אילנות לגדר מכאן וזה סומך אילנות לגדר מכאן, ואי נמי אחד מהן שדה לבן אין כאן כלאים, כדאמר בערובין (יא.) אם גפנים מכאן מותר לזרוע כאן, גבי נעץ ארבע קונדיסין ומתח זמורה על גביהן דדמיא ללורת הפתח לעיל יח.) **דגבי כלאים היכרא** הוא דבעינן דלא להוי ערבוב, הוח דבעיקן דנח נהוי ערבוב, דהא אכלאים קפיד קרא, אבל ליניקה לא חיישינן אפילו בכלאי הכרם דאורייתא, כדתנן זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן ואע"ג דינקי מתחאי (שבת פד:).

מוסף תוספות

א. [פירוש]. דאי נייד אפדנא אפילו משהו כמה דניידא נכתמא וכו׳ כשמוליכין אותו בנחת . הרי זה נזק וחייב להרחיק. הרי זה נזק וחייב להרחיק.

"טענ"ל, ב. אע"ג האיכא

כח אחר מעורב בו. לענ"ל,

ג. דהכי משמע וכר'
שבפני עצמו עשה את
הבערה. מוס' נ"ק ס.

T. דלא מיחייב משום אשו אלא אם כן עשה כל אשו אלא אם כן עשה כל כך בפני עצמו בלא סיוע הרוח או דבר אחר שיוכל להזיק ברוח מצויה אחר להויק ברוח מצויה אחר גמר המעשה שלו. שמ. גמר המעשה שלו. שמ. ה. ואינו מפילה אלא לארץ והרוח הוא עושה כל ההיזק. מענ"ל. (יענ"ל. 1. [ד]חשבינן ליה גרמא בדנקין, 202"ל. 1. [הבמץ] דנזקין, לקנ״ה. 1. [והכא] גרמא הוא, וובינא דלא חש לה, סבירא ליה דאפילו גרמא דידיה לא הוה ושרי. שס. ח. דהא איהו ג״כ לא מיחייב כדאסיקנא בב"ק דגרמא בריק דגו מא בנדקין פטור. 0. ודלא כרב אשי דפרק הכונס. לשנ"א. י. שגם שם יש מקומות קשין וצריכין מחרישה גדולה כארץ ישראל. שס.

אפונט׳ קשים לר״י דחיבה. על פי׳ הקונט׳ קשים לר״י דחיך יהם החפדנה נייד כולי האי עד שתתנדנד הנכתמא דא"כ הבית קרוב

ליפול ולפי הענין משמע שהיה בנין חזק שהרי מתוך העושר בנחה ובמס׳ שבת (דף עו:) נמי אמר מאי אפדנא אפיתחא דין שמאספין

שם לדין משמע דבירה גדולה היא ונראה לר"י דכד ניידא נכתמא כשאדם אוחז הכד בידו שזהו דבר מועט הרבה א"כ מתנדנד האפדנא חייב א להרחיק ולרילב״א נראה שאין פ״ה דחוק דבדבר מועט מתנדנד הנכתמא שהוא דבר קל אף על פי שהאפדנא אינו מתנדנד כל כך: זיקא הוא דקא ממטי לה. קשיא לר"י דליחייב משום אש מידי דהוה אאבנו וסכינו ומשאו

שהניחן ברחש גגו ונפלו ברוח מלויה

והזיהו דחייב משום אשב כדאמר

לבדו כל עיקר אלא ע"י הרוח דאי

לאו רוח לא הוה רקתא אזלא כל

עיקר ודמי לליבה וליבתו הרוח

. דפטור[™] והיינו דמשני כי פריך בסמוך

מ"ש מגן דהוה סלקא דעתך דדמי

ממש לגד ומשני התם ניחא ליה דליזל

ומתכוין להכות בכח עד שיצא הגן

(ס) ומתרחק בלא שום זיקא וחייב

משום אש על מה שגומר והולך על

ידי רוח מלויה אבל הכא לא ניחא

ליה דתיזל כלומר ואינו מכה בכח -

ואי לאו (ו) רוח אין הרקתא הולכת

כלל וא"ת מ"מ יהא חייב להרחיק

מידי דהוה אגורן דמתניתין דחייב

להרחיק אע"ג דזיקא ממטי ליה י וי"ל

דמתני׳ כרבנן והכא איירי אליבא

דר׳ יוסי דלא מחייב אלא בגירי דיליה

והא דפריך מגן ולא מלי לאוקמי

ההיא דגן כרבנן משום דלא פליגי

רבי יוסי ורבנן לענין חיוב תשלומין

אלא לענין הרחקה וא"ת מאי שנא

בפ"ק דב"ק (דף ו.) והכא דאמטי ליה ברוח מלויה איירי מדפריך עלה מזורה ורוח (ד) מסייעו דחיירי ברוח מלויה כדמשמע בהכונס (שם דף ס. ושם) גבי ליבה וליבתו הרוח ומדפריך מגן היולא מתחת הפטיש דהיינו ברוח מלויה דחייב משום אש דגבי אש קתני לה בהכונס ואומר ר"י דלא דמי לאש דאין חייב משום אם אלא כשעשה האדם את האם לבדו כדכתיב המבעיר את הבערה ג בלא סיוע הרוח ואח"כ הולכת על ידי רוח מלויה אבל הכא אין עושה

וכמה נייד. דאמרי' דליהוו הני עצירי חייביז: כי היכי דוייד ורחמא אפומיה רחצבא. כלומר f) היכסה רחצבא. כלומר זו היכסה שמכסין ממנו הקיקל: רקתא. שלועזין ארישת״א. אבל הכא גבי הנהו רקתא אבל הכא בל הנחו דקונא אינו חייב משום דהוי ליה גירי דידיה דזיקא הוא דקא ממטי ליה ואינו חייב: מ"ש. מהא דתנן גבי שבת באבות מלאכות לבי שבת באבות מראתו דהיכא דזורה תבואתו והרוח מסייעתו לדחות התבן דהוי חייב הכא נמי אינו חייב. אמר ליה מרימר ודאי ברקתא חייב דהיינו . כזורה ורוח מסייעתו דחייב לענין שבת. ולרבינא מייחי לענין שבת. ולרבינא מייתי תו קושיא מ״ש מגץ היוצא כו״. דלעולם אין דליקה בלא רוח ואפ״ה חייב הכא בלא רוח ואפ״ה חייב הכא נמי מאי שנא (ומאי שנא). התם גבי גץ מש״ה חייב דניחא ליה דליול מביתו אבל הכא גבי רקתא לא ניתא ליה דליול דהוא צריך ניתא ליה דליול דהוא צריך . נמי לרקתא לצורך שום דבר מש״ה הואיל דלא קא אזיל מכוחו דויקא קא ממטי ליה פטור: פיסקא כדי עבודת הכרם. כדי כלי בקר וצמדו שלא ידוש שדה חבירו. לא שנו דבעינז ד' אמות יא שנו יובכינן יי אמות אלא בארץ ישראל שרגילין לחרוש שדה אילן בשוורים ומפני חוזק הקרקע אבל בבבל שחורשין בחמורים או חופרין בב' אמות הרחקה סגי: דפרדיסא. גפנים: והא רחיקי ליה. ד' אמות: הני מילי באילנות. משדה אילנות: אחד שדה גפנים ואחד שדה אילן. אין גפנים ואחד שדה איקן. אין מרחיקין אלא ד' אמות: אסור למקצייה. דכתיב כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות: שכחת. הכי שמיה דבריה: תאלי. אילנות: אזל רב פפא אשכחיה לרב הונא אמר ליה מאי האי. הוגא אמר ליה מאי האי. דקצצת שרשי: שמעכבין לי. חרישתי: מר קא חפר טובא. וקא קציץ שרשין למטה מג' טפחים: אמרי ליה מכולהו. שהבאתי לו ראיות מכמה מקומות ולא יכלי ליה:

א) ל"ל הכיסוי שמכסין בו וכו׳

במקין אסור": דרבינא מאי שנא מגין. וא"ת ואמאי קאמר ורבינא לאמימר נמי חיקשי לענין חיוב תשלומין מאי שנא מגץ" וי"ל משום הכי נקט רבינא דאמימר הוי מצי לדחויי דה"ג (מ) חייב לדידיה בחשלומין דלגמרי מדמה לה לזורה ורוח מסייעחוש: אחד גפנים משום דשייך בהו כלאים דהביא ראיה מכאן דכשיש אחד בל אילן. מחוך פ"ה לעיל (דף יח.) משמע דנקט אחד גפנים משום דשייך בהו כלאים דהביא ראיה מכאן דכשיש גדר ליכא איסור כלאים וזה סומך לגדר מכאן וזה מכאן ואין נראה דשדה חבירו דקחני הכא על כרחך לאו בשל זרעים איירי דהא מוקמי׳ בגמ׳ דמתני׳ אילנות לאילנות וגפנים לגפנים אבל אילנות לגפנים בעי טפי משום ציפרי ומהאי טעמא גפנים לורעים בעי טפי אלא דנראה דנקט אחד גפנים ואחד כל אילן דלא חיסוק אדעתי׳ למימר דשיעור ד׳ אמות דמתני׳ דוקא בגפנים שמצינו בהם שיעור זה במקום אחר לענין כלאים: אבל בבבל ב׳ אמות. חימה דבפרק המוכר את הספינה (לקמן דף פב: ושם דף פג.) גבי קנה ג׳ קנה קרקע דאמר רב יוסף עובדא הוה בדורא דרעותא כו' משמע מהתם דבבבל נמי בעינן ד' אמות דבבבל הוה מעשה ול"ל דבההיא דורא דרעותא היה להם מחרישה גדולה כמו בארץ ישראל': אבל בגפנים בעי מפי. והוא כשנטע דקלים כשהם גבוהים אבל אם נטע גרעין לא

מנמייה דאפילו לר' יוסי מרחיקין אע"ג דהיא גופה ממטיא נפשה (י) כמר בר רב אשי ומיהו התם משום דזימנין דבהדי דנח כו'

כדקאמר לעיל אבל קשה מעורבין לעיל (דף כג.) דאמר רב יוסף אפיקו לי קורקור מהכא וי"ל דגמרא לא סבר לה כרבינא דר"ת פוסק

כמר בר רב אשי וכאמימר ועוד אומר ר"י דבעלי חיים שאני דחמירי טפי מרוח דכח אחר מעורב בהן כדאמרינן בבבא קמא (דף ו.):

מאר שנא מזורה ורוח מסייעתו. ורבינה לה חשיב לה פירכה דסבר כי היכי דלה גמרינן משבת לענין חשלומין כדמפרש רב אשי

מהתם שיהא חייב להרחיק ומר בר רב אשי סבר נהי דחיוב תשלומין לא גמרי׳ לענין הרחקה דליחשב גירי דיליה גמרינן שפיר כיון דגרמא

בהכונס (ב״ק דף ס. ושם) דגבי שבת מלאכת מחשבת אסרה חורה אבל הכא גרמא הוא וגרמא במקין פטור הכי נמי לא גמרינן

דממילא קא גדל ולא גירי דיליה הוא: אנא לא קייצנא דאמר רב בו'. וא"ת והתנן במתניתא דקולן ונותן דמים וי"ל דאיכא לאוקמי באילן סרק אבל קשה דאמרינן בהחובל (ב"ק דף לב.) גבי הנהו דיקלי דמכחשי בגופני הוו דקאמר למחר אייתי לי מקורייהו אלמא משום היזק גפנים מותר לקוץ דקלים ויש לפרש דשאני התם שיותר מדאי היו מכחישים בגפנים עד דהוה טעים בהו טעמא דחמרא: